

Sygn. akt II PK 387/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa Z. K.
przeciwko Ministerstwu [x] w W.
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2016 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 maja 2015 r., sygn. akt III APa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek strony pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód Z. K. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 maja 2015 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 94³ § 1 - 4 k.p. i art. 18^{3a} - 18^{3d} k.p., przez ich błędną wykładnię i nieodpowiednią subsumpcję ustalonego stanu faktycznego do obowiązujących przepisów, co w konsekwencji doprowadziło do niczym nieuzasadnionego rozstrzygnięcia, że w niniejszej sprawie brak jest przesłanek do zasądzenia zadośćuczynienia z tytułu mobbingu oraz odszkodowania z tytułu nierównego traktowania, a także rażące naruszenie prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. mające istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia a

polegające na sprzecznej z podstawami logicznego rozumowania ocenie materiału dowodowego.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że „skarga kasacyjna w niniejszej sprawie jest oczywiście uzasadniona z powodu rażącego naruszenia prawa przez Sądy pierwszej i drugiej instancji w niniejszej sprawie. Pomimo ugruntowanej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących mobbingu, Sądy te orzekły wbrew temu stanowisku. Ten fakt przesądza o tym, iż orzecznictwo sądów jest w tym zakresie niejednolite i istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości”.

Strona pozwana - Ministerstwo [x] wniosła o wydanie postanowienia o nieprzyjęciu skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe,

które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z przedstawionym na wstępie modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania,

nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Gdy idzie o przesłankę wskazaną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to zachodzi ona wtedy, gdy niejednolita wykładnia wskazanego przez skarżącego przepisu wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie bądź kiedy przepis ten nie doczekał się wykładni w kierunku wskazywanym przez skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 42436, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Konieczne jest zatem przedstawienie stosownego wywodu prawnego dotyczącego analizy orzeczeń, z których – zdaniem skarżącego – wynika rozbieżność w orzecznictwie wywołana niejednolitą wykładnią kwestionowanych przepisów. Skarżący wywodu takiego nie przedstawił, ograniczając się do stwierdzenia, że: „Wskazanie na konkretne rozbieżności występujące w orzecznictwie zostało dokonane w dalszej części skargi”. Natomiast stwierdzenie, że w niniejszej sprawie Sąd orzekł inaczej, niż wynika to z „ugruntowanej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego”, samo w sobie zaprzecza potrzebie dokonania wykładni przepisów, gdyż wskazuje na naruszenie przepisów prawa polegające na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji, wypełniające inną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ujętą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie można też nie dostrzec, że przedstawiona argumentacja „w dalszej części skargi” stanowi

polemikę z oceną materiału dowodowego dokonaną przez Sąd drugiej instancji, nie przedstawia natomiast rozbieżności w orzecznictwie Sądów.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym się ona wyraża i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

Z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że skarżący oczywistej zasadności skargi upatruje w rażącym naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. Przypomnieć należy, że wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r. V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z dnia 5 września 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 785533; z dnia 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 475287). Skarżący nie dostrzega, że wskazane przez niego orzeczenia

Sądu Najwyższego, z których wywodzi dopuszczalność powoływania się w skardze kasacyjnej na naruszenie powyższego przepisu pochodzą sprzed zmiany Kodeksu postępowania cywilnego - z dniem 6 lutego 2005 r. - na podstawie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. - o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 13, poz. 98), na mocy której uchylono rozdział 1¹ w dziale V tytułu VI księgi pierwszej części pierwszej zatytułowany „kasacja” i dodano w tytule VI księgi pierwszej części pierwszej dział Va w brzmieniu: „Dział Va Skarga kasacyjna”. Zgodnie zaś obecnie obowiązującym z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a zastrzeżenia tego nie przewidywał obowiązujący uprzednio art. 393¹ k.p.c. Innymi słowy, przytaczanie przez skarżącego poglądy Sądu Najwyższego są nieaktualne z uwagi na zmianę przepisów. W konkluzji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. pozostaje poza kontrolą Sądu Najwyższego, zatem twierdzenie o jego oczywistym naruszeniu przez sąd drugiej instancji nie stanowi przesłanki wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

Rozpoznając wniosek strony pozwanej – Ministerstwa [x] o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, sformułowanym w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1998 r., III CKN 805/98 (OSNC 1999 nr 4, poz. 79) za złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną adwokatowi lub radcy prawnemu przysługuje wynagrodzenie jak za sporządzenie i wniesienie skargi. Strona przeciwna może wnieść do sądu drugiej instancji odpowiedź na skargę kasacyjną w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Nie stanowi odpowiedzi na skargę tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 nr 9, poz. 120, 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, LEX nr 80249, czy 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, LEX nr 141392). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w

zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.). Ze wskazanych przyczyn nie może być uwzględniony wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, zawarty w piśmie określonym jako odpowiedź na skargę kasacyjną, które zostało wysłane listem poleconym w dniu 20 maja 2016 r. po skutecznym doręczeniu skargi kasacyjnej pełnomocnikowi powoda w dniu 30 października 2015 r. r., tzn. po upływie terminu do podjęcia tej czynności procesowej.